

EDITORIAL

Diferent estratègia política segons la desgràcia

Una nova desgràcia ha protagonitzat l'atenció mediàtica, social i política; parlem, per supòsit, del fatal accident dels trens Iryo i Alvia ocorregut en el terme municipal d'Adamuz (Còrdova) el passat 18 de gener.

Un total de 45 víctimes i uns 292 ferits, entre els molt greus i els lleus, han dut el dolor a moltes famílies, ara destrossades; un dolor compartit per amics i en general per tots aquells als que nos ha commogut esta tragèdia que no devia d'haver-se produït.

Fent-nos carrec d'este dolor, hem assistit a l'estratègia del govern al que, dia a dia, se li amontonen els problemes, i també les desgràcies. Nomes hem de comparar el diferent comportament que està tenint ara respecte del que tingue fa any i mig durant la **barrancada del Poyo**. En esta ocasió l'Estat, el govern, ha estat present des de pràcticament el minut u, casi des de les 19:45 h d'aquell fatidic dia. Els primers, com sempre, els voluntaris, però la resposta dels servicis d'emergències, de les forces de l'orde, dels ministres —en especial el responsable de Transports— fon immediata i, còm no, també la del president, que es presentà al dia següent —en **València** ne tarda quatre, i ixque fugint— i que en les seues primeres declaracions afirmava que en el seu govern "asumimos todas las responsabilidades, como estamos haciendo desde el primer momento de la tragedia", una frase i unes intencions ben alluntades d'aquelles de la DANA: "si quieren ayuda que la pidan". Es mes, no li ha faltat empatia immediata en les víctimes: "las víctimas van a poder combatirlo [el dolor] con el Gobierno ayudando en lo que haga falta". Igual, igual que en les de València.

¿Es, acas, que el govern s'ha tornat sensible de repent? Permeten-nos dubtar-ho. Lo que passa es que en esta ocasió la responsabilitat es clarament del **Ministeri de Transport i Mobilitat Sostenible** i no hi havia forma de tirar-li les culpes al govern autonòmic, com sí podien fer, i feren, en València. Per un altre costat, havien de tractar de dissimular l'abando previ de les vies sobrecompensant en una atenció exhaustiva a posteriori. D'ahi que estiguen fent força en parlar de la responsabilitat en les accions posteriors a l'accident per a que se perga de vista la seua irresponsabilitat previa.

En el cas de València ha quedat demostrat que al front de la **Generalitat** hi havia una per-

sona insensible i incompetent, lo qual no lleva que els responsables del govern central havien d'haver actuat. Inclús, tal i com van les investigacions, despuix de mes d'un any, pareix que els organismes competents en matèries com la vigilància dels cabals o de les previsions meteorològiques han quedat pràcticament exculpsats i tot se centra en el famós dinar del qui ya es expresident del govern valencià i en l'hora en que sonà l'alarma **ES-Alert**.

S'estan deixant de valorar determinats condicionants que podrien tindre el seu pes: que la ministra **Teresa Ribera** en 2021 paralísara un projecte d'adequació i drenatge del barranc —per raons mig ambientals i de cost-benefici— que de lo contrari haguera evitat part de lo ocorregut i de la tragèdia; que s'autorisaren durant anys construccions en zones inunda-

bles —de competència municipal—, o que se produïra un rècord pluviomètric extraordinari mai registrat en **Espanya**, puix caigueren 184,6 l/m² en només una hora i se'n registraren 771 l/m² en 24 hores en **Turis**.

En l'accident d'Adamuz, a diferència del de València, ha hagut des del primer moment col·laboració entre les administracions, i inclús, almenys durant els primers dies, prudència entre les formacions polítiques a l'hora de fer declaracions i valoracions, o en exigir responsabilitats, que pareix finalment que son totes del govern de l'Estat, puix la causa apunta a que fon la ret ferroviària, un defecte en la mateixa, la que originà el caos aquella nit del diumenge 18 de gener.

Ara es segur que en breu assistirem a mes declaracions, a passar-se la pilota els uns als altres: del Ministeri de Transports a **Adif**, d'esta a les empreses subcontractades per a fer les revisions oportunes de les vies i inclús a la mateixa empresa que fabricà els rails. Tot açò quan es de domini públic la falta de manteniment en obres i instal·lacions, la falta d'inversions en previsió i en seguretat, que també se fan extensius a l'estat de les carreteres, el mes deficitari en dècades.

Acabem estes reflexions, sobre uns fets als quals els falta, sense dubte, aclarir moltes mes incògnites, lamentant lo ocorregut, recordant les vides perdudes i solidaritzant-nos en les famílies destrossades a les que encoragem a que puguen superar, a poc a poc, este dol.

LA CITA

Errar es huma, culpar a un altre es política.

Hubert H. Humphrey

SUMARI

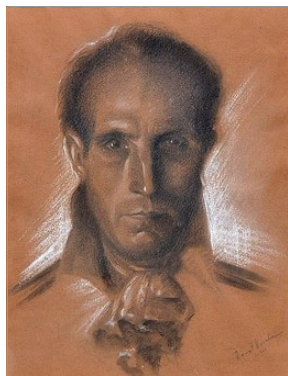
- 1
• EDITORIAL: **DIFERENT ESTRATÈGIA POLITICA SEGONS LA DESGRÀCIA**
- 2
• BIOGRAFIA: **JOSEP BARAT I NOVELLA. POLICROMADOR, PINTOR, MESTRE**
- 3
• ACTIVITAT: **PRESENTACIO DE LLIBRE I HOMENAGE**
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
• BIOGRAFIA: **JOSEP BARAT I NOVELLA...** (Continuació)
- 4
• PASSATEMPS
• COSES DE TUB: **JUGANT**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva,

l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, però no de divisió, entre nosatres.

Josep Barat i Novella. Policromador, pintor, mestre

AUTORRETRAT

Josep Barat i Novella naix en la pedania de **Borboto** (València ciutat) en 1912. Contava en tres anys quan fallí son pare i la família se traslladà a la casa del yayo, en **Burjassot**. Des dels set anys treballa en diferents ocupacions, anant a escola només quan no tenia treball.

Als 14 anys entra com a aprenent en el taller que tenia en el carrer Comte d'Almodovar de **València** el mestre **Vicent Bellver Bellver**, "Vicentico", a on depren la tècnica del dorat i

policromat, en la que s'especialitzarà.

Ajuntant al seu mestre, comença a fer treballs d'importància: aplicar or i policromia en el camaril de la **Patrona de Torreperrogil** (Jaén) o decorar l'**Iglesia de Sant Martí** de València.

En eixa època l'**Ajuntament de València** s'estava acabant de construir i Barat s'encarrega d'aplicar or fi brunyit en talles, molures, gerrons dels finestrals i escuts heràldics. Baix la direcció del seu mestre, alternà estos treballs de dorador en el de decoració d'imagineria religiosa que realitzava en el taller.

Al mateix temps, entre 1927 i 1931, quan acabava de treballar, assistia a classes de Dibuix Artístic en l'**Escola d'Arts i Oficis Artístics**, situada llavors en el carrer Museu de València.

En proclamar-se la **II República** en 1931, l'art religiós patí una crisi, a conseqüència de lo qual la majoria dels tallers de policromia se veuen obligats a tancar i Barat hagué d'entrar a treballar en una fàbrica de carto. Es en estos anys quan sorgí en ell l'afició pels bous, aplegant a ser torero un temps. També treballà en una fàbrica de taulers i pintant murals per a familiars i amics.

Esclatà la **guerra civil** i Barat comença a pintar murals en el sindicat de classe. Militarment, s'allista com a voluntari en la **Columna CNT** num. 13. Fou nomenat dibuixant de Cartografia, lo que evità que haguera d'empunyar les armes. En acabar la guerra permaneixí set mesos en el camp de concentració de **Castuera** (Badajoz) abans de ser lliberat.

Tenia 27 anys i en una posguerra molt dura tornà a treballar, però havia perdut l'il·lusió. El matrimoni en **Pepita Blasco** l'animà a buscar una millora. Passà un breu període decorant imatges en el taller de **Santiago Lara** (Ciudad Real) abans de tornar a València i entrar en el taller de policromia del mestre **Joan Castellano Bay**, a on permaneixí 14 anys.

Per a obtenir més recursos, comença a fer falles, sent les dos primeres les del carrer General Moscardó de Burjassot (les dos, primer premi de l'Ajuntament). S'integrà en eixe món durant uns anys, treballant coneixement en els millors artistes fallers del moment, però finalment ho deixà. En eixa època s'independís i montà el seu propi taller, però, quan el seu primer mestre, **Vicent Bellver**, li oferí recuperar el seu treball, torna al seu antic taller. Se trobava novament immers en el món de l'art religiós, relacionant-se en els millors escultors i imaginers del moment.

A lo llarg de la seua carrera son molts els treballs importants que realitzà, com el dorat en or fi del retaule de l'Immaculada en l'**Iglesia del Carme de València**, cinc retaules en argent policromat en els **Sants Joans** de la mateixa ciutat o una Mare

de Deu dels Desamparats per a l'Ajuntament de València (imatge que a hores d'ara està en una capella d'una finca de la **Devesa del Saler**).

Treballà en l'**Iglesia de Sant Joan de l'Hospital** de València, a on decorà l'imatge titular tallada en pedra per l'escultor **Esteve Edo**, així com la taula-altar de la mateixa imatge.

En el **Palau de la Generalitat**, restaurà la part dreta de l'entrada principal del Saló Dorat; també decorà i policromà la part del treginat en fusta que havia reparat el tallista i amic seu **Vicent Ibáñez**.

Es de destacar la seua intervenció en la **Real Basílica**, a on decorà en or fi l'imatge de la **Mare de Deu dels Desamparats**, "La Peregrina", tallada per l'escultor **Octavi Vicent**. També intervingué en el Camaril, dorant i policromant els quatre àngels que l'acompanyen.

Molts artistes contaren en ell per a decorar les seues escultures i retaules. En 1967, dos d'ells oferiren a Barat donar classes de **Policromia** en l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics de València, lo que va fer com a interí durant quatre anys.

En 1971 guanyà les oposicions en concurs lliure de mestre de taller en l'especialitat de **Dorat i Policromat**, càrrec que ocupà en l'Escola d'Arts i Oficis de València fins a la seua jubilació, als setanta anys, en 1982. L'últim curs l'impartí en l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics de Burjassot.

Com a pintor, obtingué diversos premis en certàmens en **Moncada, Sagor, València i Burjassot**; en esta localitat, a on residí tota la vida, obtingué tres premis: dos pels cartells per a les festes de **Sant Roc** (1948 i 1949), i un altre pel de la celebració de les Bodes d'Argent de la **Coronació de la Mare de Deu de la Cabeza**.

Presentà les seues pintures en Sevilla, Granada, Palma de Mallorca, Castelló, Alcoy, Alacant, Madrid, Sagor, Altea, València, Moncada i Burjassot.

Del 2 al 27 de febrer de 2026, en la **Casa de Cultura** de Burjassot se podrà contemplar una exposició homenage dedicada a l'artista organitzada per l'associació **El Piló**.

Reproduïm (traduïdes al valencià) algunes opinions que a lo llarg del temps han expressat diferents crítics d'art.

Rafael: "El pintor valencià Josep Barat Novella exposa trenta olis en el Circ de Belles Arts. Païssages i interiors son els temes abordats per l'artista.

Però tal volta lo més sobreixent siguen els païssages de Roma i Venècia, de molt modern concepte, en figures que conjuguen harmoniosament en el seu entorn, realitzades en gran destresa". (*Jornada*, València, 15-11-1973).

INTERIOR. ESTUDI, OLI DE JOSEP BARAT I NOVELLA

IMATGE DE LA MARE DE DEU DELS DESAMPARATS, "LA PEREGRINA" D'OCTAVI VICENT, DORADA I POLICROMADA PER JOSEP BARAT

Continúa en la pagina 3.

Presentacio de llibre i homenage

El proxim dia **5 de febrer** se presenta en la seu de **Lo Rat Penat**, a les 19:00 h, el llibre **Semblança de la vida i obra de Rafael Villar i Belenguer** (publicarem la pertinent ressenya en el **Rogle** 231 corresponent a desembre de 2025).

A banda de recuperar la memoria de l'escriptor **Rafael Villar**, l'acte tindrà una part dedicada al finat **Joan Batiste Sancho Gea**, qui recuperà en el seu treball d'investigació se'nyes biografiques, obra escrita i publicada, ademes d'algunes actuacions publiques del valencianisme Villar, que ara queden plasmades per a la memoria en esta obra impresa.

En el recordatori a Joan Sancho es prete fer un personal homenage a un valencianiste, compromes i destacat, que no regatejà ni temps ni recursos per a posar-los al servici del valencianisme. En el **Rogle Constanti Llombart** nos enorgullim d'haver-lo tengut de soci i col·laborador.

Intervindran en l'acte **Pau Giner**, de la *Ret d'Estudis Valencians*, que parlarà sobre com naixque este projecte i com es feu efectiva la publicació, **Miquel Àngel Gascón**, creador del projecte *Poetes Valencians*, que tractarà sobre l'obra literària de Rafael Villar, i **Juli Moreno**, president del Rogle, que farà un exposició personal sobre Joan Sancho.

BIOGRAFIA

J.P.B.

Josep Barat i Novella. Policromador, pintor, mestre

Ve de la pàgina 2.

Carlos Sentí Esteve: "Pareix com si Barat Novella haguera volgut fer biografia del passat i escampar humanitat alla a on hi ha absència de figures humanes, pero a on queda glatint el pas de l'home en les mes diverses circumstancies." (*Levante*, Valencia, 20-11-1973).

E. L. Chavarri Andújar: "Els olis del pintor valencià sumen una exposició que ve diferenciada per dos vertents molt grates: paisatges encantadors, perspectiva i clara atmosfera de la versió en cotes rellevants i exigents, que resumixen en finíssima traça esta parcela de la tasca pictòrica de Barat Novella.

Els interiors es una atra basa que llueix en decisiva prestancia realisació. (*Mediterráneo*. Caste en esta mostra del Circul de

Belles Arts." (*Las Provincias*, Valencia, 14-11-1973).

María Ángeles Arazo: "Hi ha certa melancolia i una gran serenitat en els interiors que pinta Barat Novella, pareix com si sorprenguera la llum i el silenci... Interiors de casotes, d'alquerries, de palaus i sobre tot del taller de l'artista." (*Las Provincias*, Valencia 14-11-1973).

Gonzalo Puerto: "Els paisatges del pintor valencià Barat Novella en la sala Braulio; tenen perspectiva, bellea de colorit, frescor i atmosfera neta.

Els interiors son magnífics per la seua composició, pel seu sabor d'història, pel seu entronc en la vida humil i senzilla dels mijos rurals, per la llum perfectament captada, per la seua excelent realisació. (*Mediterráneo*. Caste en esta mostra del Circul de

ORIENTACIONS VALENCIANISTES (III)

El nostre idioma propi o privatiu es la **llengua valenciana** o **idioma valencià**; reservarem el nom valencià o l'expressió 'la nostra llengua' per a casos en els que evitar reiteracions. El castellà o espanyol es també idioma dels valencians, pero no es privatiu per lo que l'us de 'la nostra llengua' referida al valencià no pot dur a erro.

ACTIVITATS CULTURALS FEBRER DE 2026

Trobarà mes informació dirigint-se a les respectives associacions:

ARACV (Amics de la RACV)
C/ Avellanes, 26. 46003 Valencia C.
secretaria@amics-racv.org

Ateneu Cultural Paterna
Plaça Major, 1 - 2. 46980.Paterna
ateneoculturalpaterna.blogspot.com
ateneoculturalpaterna@gmail.com

El Piló (Associació Cultural El Piló)
C/ Dr. Moliner, 10-B. 46100 Burjassot
Tel: 963 63 42 75 // elpilo@telefonica.net

LRP (Lo Rat Penat)
C/ Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia C.
Tel: 963 91 09 92 // www.loratpenat.org
secretaria@loratpenat.org

RACV (Real Acadèmia de Cultura Valenciana)
C/Avellanes 26. 46003 Valencia C.
Tel 963 91 69 65 // Fax: 963 91 56 94 // www.racv.es

Rogle

Vore informació de contacte en pagina 4.

2 Feb (dilluns) 19:30 h. Sala d'Exposicions de la Casa de Cultura de Burjassot, C/ Mariana Pineda, 93.
Inauguració de la:

EXPOSICIO HOMENAGE A JOSEP BARAT I NOVELLA
Policromador, pintor, escultor, poeta, artista faller i docent.

+Info: **El Piló**

2 Feb (dilluns) 19 h. Seu de la RACV.

HOMENAGE A PERE DELMONTE

Intervindran: Joan Antoni Alapont, Rafael Melià i Joan Romero.

▪ Oscar Rueda presentarà el llibre de Joan Romero: *Pere Delmonte Hurtado. Poeta valencià*, guanyador del premi el Mòle del Casal Bernat i Baldoví.

+Info: **RACV**

4 Feb (dimecres) 18 h. Seu de la RACV.

CONFERENCIA

Andrés Riquelme: "Muralla mora de Valencia".

+Info: **ARACV**

5 Feb (dijous) 19 h. Seu de LRP.

PRESENTACIO DE LLIBRE

Joan Batiste Sancho Gea (coordinador): *Semblança de la vida i l'obra de Rafael Villar i Belenguer (1931-1983)*.

Intervindran: Miquel Àngel Gascón, Pau Giner i Juli Moreno.

Durant l'acte se farà un homenage al coordinador de l'obra, **Joan Batiste Sancho Gea**.

+Info: **LRP**, Facebook: **Ret d'Estudis Valencians**

Convocats els:

XXXVIII Premis Lliteraris i d'Investigació El Piló.

- Premi FEDERIC FEASES de novel·la. Tema lliure.
- Premi JOSEP MELIÀ de poesia. Tema lliure.
- Premi JOAN COSTA d'ensaig (en col·laboració en Convenció Valencianista). Tema "Elements identitaris del poble valencià. Una visió per al valencianisme".

Determini d'entrega d'obres: 31 de març de 2026.

+Info: **El Piló**

Convocat el:

XXV Certamen Lliterari de l'Ateneu Cultural de Paterna

- Premis "Roberto Salvador Moros", "Socarrat", "Narrativa Curta", "Investigació" i "Teatre Valencià", en llengua valenciana.

Determini d'entrega d'obres: fins al 8 de maig de 2026.

+Info: **Ateneu Cultural Paterna**

Resol
l'acrostic
del
costat a
partir de
les defini-
cions.

1. Entaulat que s'alçava en un lloc públic, per exemple una plaça o el pati d'una preso, per a executar la pena de mort; també, entaulat alçat en el carrer destinat a una actuació o un acte solemne.
2. De curta duració, que desapareix en rapidesa, velocitat, efímer.
3. Orgue dels mamífers femelles a on creix i se desenvolupa el feto.
4. Cadena de muntanyes.
5. Crija del gos i d'uns altres animals que encara mama.
6. Lloc a on se cria i se guarda el vi.
7. Porció menuda de neu que cau quan neva.
8. Massa de farina en sagí que, al coure's al forn, fa moltes fulles primes superpostes.
9. Au gallinàcea migratòria, d'uns 20 cm de llargària, pareguda a la perdiu, però més menuda. És comú en Espanya i molt apreciada en la cuina.
10. Dona que assisteix a una altra en el part.

La
solució
a peu
de
pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Fer un fardell o embolic, generalment en la roba. Cobrir-se en la roba del llit, embolicant-se en ella, ajustant-la al cos; també, embolicar-se en una peça de roba més ampla, com una capa, mantó, etc.
2. Emetre un so agut i estrident la gralla, el corb o uns altres pardals similars.

	1.	2.
1.	— — — — <u>E</u>	— — — — —
2.	— — — — —	— — — — <u>C</u>
3.	— — — — —	<u>I</u> — — — —
4.	— <u>E</u> — — — —	— — — — —
5.	— <u>A</u> — — — —	— — — — —
6.	— — — — —	<u>L</u> — — — —
7.	— — — — —	<u>V</u> — — — —
8.	— — <u>L</u> — — — —	— — — — —
9.	— — — — <u>L</u> — —	— — — — —
10.	— — <u>M</u> — — — —	— — — — —

COSES DE TUB

Jugant

Perquè ho important per a que perdure la nostra llengua es escriure-la encara que siga...

Jugant.

La llibertat és l'estat més natural de tot ser viu.

Si hi havia una cosa que no li agradava a Joan era vore les cagarneres que tenia son pare en aquelles gabietes menudes a on a penes podien donar quatre bots aquells animalets; li donava molta llastima i tot era demanar-li a son pare que les soltara, cosa que evidentment mai va aconseguir; son pare deya que aixina es com mes cantaven, cants estos que ad ell li sonaven a plors que el feyen sentir-se mal i trist...

Havia de fer alguna cosa.

Un dia, mentres son pare netejava

les gabies, es va fixar per vore de quin manera podria lliberar als pardallets; rapidament ho va tindre clar:

aprofitant que venia el seu natalici va demanar com a regal un trage de mosqueter en espasa i tot.

Una volta el va tindre, aprofitant aquella vesprada en que son pare estava treballant, es va posar el trage, se'n va eixir al balco i en l'espasa va traure del lloc els menjadors sabent que pel forat que quedava les cagarneres se n'eixirien al vore l'oportunitat de tornar a ser lliures, com aixina rapidament varen fer.

Ara nomes li quedava vore com s'ho agarrava son pare i el castic que segur li posaria, però que ad ell, en lo content que estava per haver lliberat aquells pardallets, li tenia igual: si acas intentaria fugir del castic puix tenia una bona rao, ya que tot havia passat sense voler i...

Jugant.

Josep Martínez "Tub"
cosesdetubblog.blogspot.com

Solucio:

Verticals: 1. AFARDELLAR 2. GRALLAR
1. CADAFAL 2. FUGAÇ 3. MATRIU 4. SERRA 5. CADELL 6. CELLER 7. VOLVA 8. FULLOLDR 9. GUALA 10. COMARE
I RECORDA...La nostra primera paraula és **afardellar**. Un **fardell** és un conjunt de roba o d'objectes que se junten i s'emboliquen en una tela per a ser transportats. Està **afardellat** allo que està fet un fardell; aquell que està ben cobert en la roba del llit o embolicat en una peça de roba ampla. És **afardellador** qui afardella. Eix. *Afardellà tota la roba que estava pel mig i la ficà dins de l'armari per a que no la vera sa mare. / S'afardellà baix les mantes perquè tenia fret. / Caminava afardellat en una capa en capucha i nomes li aguaitaven els ulls.*
La nostra segona paraula és **grallar**. Una **gralla** és un pardal similar al corb, però més chicotet. El so que emet la gralla, el corb o un altre pardal similar és un **grall**. Una **grallera** és l'espai a on les gralles viuen i fan els nius. Eix. *Pel mati se senten els gralls dels corbs. / A la meua teulada ve una gralla tots els dies i passa molt de temps grallant.*

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llombart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els exemplars editats fins ara estan en:
www.rogleconstantillombart.com

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els numeros que es publiquen

durant l'any. I si tens voluntat de fer alguna puntual aportació economica, també te quedariem molt agraïts. El nostre numero de conte, en **Caixa Popular**, és:
ES52 3159 0018 1926 1586 4721